

BARTOSZ WALICKI

KS. HENRYK GRĘBSKI (1882-1948)

Wśród duszpasterzy, którzy wywarli duży wpływ na życie religijne dekanatu sokołowskiego w pierwszych dziesięcioleciach jego istnienia, był ks. Henryk Grębski. Pełnił on obowiązki proboszcza parafii w Kamieniu w latach 1921-1948. Choć w strukturach dekanalnych nie zajmował znaczących stanowisk, jego postać mocno wpisała się w życie religijne nie tylko parafii kamińskiej, ale również sąsiednich placówek duszpasterskich. Niniejszy artykuł ma na celu przybliżenie czytelnikom sylwetki tego kapłana.

Ks. Henryk Grębski urodził się w dniu 2 sierpnia 1882 r. w Majdanie koło Kolbuszowej¹. Jego rodzinna miejscowość leżała na obrzeżach diecezji przemyskiej. Choć była wsią, posiadała tradycje miasteczkowe. Parafia majdańska należała do dekanatu głogowskiego; poza samym Majdanem obejmowała siedem wsi: Brzostową Górę, Dębę, Hutę Komorowską, Krzątkę, Rozalin, Tarnowską Wołę i Poddziale. Życie religijne mieszkańców koncentrowało się wokół murowanego

BARTOSZ WALICKI, doktor nauk humanistycznych (historia), kierownik Miejskiej i Gminnej Biblioteki Publicznej w Sokołowie Małopolskim, prezes Towarzystwa Miłośników Ziemi Sokołowskiej, redaktor naczelny „Rocznika Sokołowskiego”, zastępca redaktora naczelnego „Studiów Polonijnych”, redaktor „Rocznika Kolbuszowskiego”, autor licznych publikacji z zakresu historii i kultury regionalnej oraz dziejów diecezji przemyskiej i rzeszowskiej. ORCID: 0000-0002-2236-015X. Kontakt: podfajczy@op.pl.

1. Archiwum Archidiecezji Przemyskiej [dalej: AAPrz], Akta Personalne Kapłanów. Tabele Służbowe [dalej: APK TS], Tabela służbowa ks. Henryka Grębskiego. W tytułach i cytatach zachowano oryginalną pisownię i interpunkcję.

kościół pw. św. Bartłomieja, wzniesionego jeszcze w roku 1791, a konsekrowanego rok później. W okresie dzieciństwa Henryka opiekę duszpasterską zapewniał proboszcz ks. Marcei Śleczkowski, korzystający z pomocy wikariusza².

W latach 1895-1904 majdanianin uczęszczał do Gimnazjum w Rzeszowie. Przez nauczycieli był w większości oceniany „ze stopniem pierwszym”. Podczas nauki gimnazjalnej miał dwa lata przerwy. Ostatecznie szkołę średnią ukończył złożeniem egzaminu dojrzałości³. Egzamin ustny zdał 15 września 1904 r.⁴

Wkrótce po maturze przyszedł proboszcz kamiński został przyjęty do Seminarium Duchownego w Przemyślu. Kilka następnych lat było dla niego czasem zgłębiania nauk filozoficznych i teologicznych, czemu towarzyszyła pogłębiona formacja duchowa. Do wyższych święceń subdiakonu przystąpił w Wielką Sobotę 18 kwietnia 1908 r., a do diakonatu dwa dni później, w Poniedziałek Wielkanocny⁵. Okres seminaryjny zamknął przyjęciem sakramentu kapłaństwa w dniu 21 czerwca 1908 r.⁶

Po święceniach ks. Henryk Grębski otrzymał aplikację do Ciekлина w żmigrodzkim wikariacie rejonowym. Pracował tam od 1 sierpnia 1908 r. do 20 lipca 1910 r. jako wikariusz *ad personam*. Zastąpił na tym stanowisku ks. Stanisława Ptaszewskiego, który uzyskał roczny urlop dla poratowania zdrowia⁷. Przywołać tu warto opis Ciekлина sporządzony podczas wizytacji kanonicznej przeprowadzonej w dniach 14-17 października 1904 r. przez bpa Józefa Sebastiana Pelczara: „Parafia Cieklin z trzech stron górami otoczona, leży w kotlinie u podnóża karpackiego. Lud tu wprawdzie ubogi, ale przywiązany do kościoła i moralny, w czym zasługa miejscowego pasterza ks. Mikołaja Dzierżyńskiego, który mimo wątłego zdrowia od czasu objęcia przed laty kilkunastu parafii tejże pracą i energią wysoko podniósł pod względem materyalnym i moralnym swoją owczarnię. Wielka też jego zasługa, że w miejscu starego jeszcze w r. 1631 zbudowanego kościółka, dzięki ofiarności ludu a szczególnie Sióstr Norbertanek, które w Cieklinie mają dwór

2. *Schematismus universi venerabilis Cleri saecularis & regularis Dioecesis rit. lat. Premisliensis pro anno Domini 1883*, Premisliae 1882, s. 85; *Schematismus pro anno Domini 1893*, Premisliae 1892, s. 102.

3. *Sprawozdanie Dyrektora C. K. Wyższego Gimnazjum w Rzeszowie za rok szkolny 1895*, Rzeszów 1895, s. 30; *Sprawozdanie Dyrektora C. K. Wyższego Gimnazjum w Rzeszowie za rok szkolny 1896*, Rzeszów 1896, s. 63; *Sprawozdanie Dyrektora C. K. Wyższego Gimnazjum w Rzeszowie za rok szkolny 1897*, Rzeszów 1897, s. 31; *Sprawozdanie Dyrekcyi C. K. Wyższego Gimnazjum w Rzeszowie za rok szkolny 1903*, Rzeszów 1903, s. 146; *Sprawozdanie Dyrekcyi C. K. Wyższego Gimnazjum w Rzeszowie za rok szkolny 1904*, Rzeszów 1904, s. 74.

4. T. Ochendusko, *Spis absolwentów 1790-2008*, w: *Księga Jubileuszowa Liceum Konarskiego w Rzeszowie 1658-2008*, red. J. Świeboda, Rzeszów 2008, s. 469.

5. *Wyższe święcenia*, „Kronika Diecezyi Przemyskiej” [dalej: KDP], 8 (1908), z. 3, s. 104-105.

6. AAPrz, APK TS, Tabela służbowa ks. Henryka Grębskiego.

7. Tamże; *Zmiany na stanowiskach i urzędach duchownych*, KDP, 8 (1908), z. 7-8, s. 302-303.

i majątek ziemski, wystawił wspaniały kościół w stylu romańskim według planu architektury Dra Zubrzyckiego, który jest prawdziwą ozdobą nie tylko Cieklina ale i całej okolicy”⁸.

W Cieklinie ks. Henryk Grębski współpracował z proboszczem ks. Mikołajem Dzierżyńskim, urodzonym w roku 1857, a wyświęconym w roku 1881. Ich pieczy duszpasterskiej powierzonych było 2.924 wiernych, obok których żyło 16 Żydów. Okręg parafialny obejmował: Cieklin, Dobrynię, Duląbkę, Dzielec, Folsz, Pagórek i Radość. W parafii działały Bractwa: Przenajświętszego Sakramentu, Świętej Rodziny i Wstrzemięźliwości oraz Żywy Różaniec. Katecheza była prowadzona w dwóch szkołach: w Cieklinie i Dobryni. Wierni korzystali z nowego, muranego kościoła pw. św. Michała Archanioła, konsekrowanego przez bpa Józefa Sebastiana Pelczara 14 października 1904 r. Obowiązki kolatora pełnił Konwent Sióstr Norbertanek w Krakowie⁹. Obecność neoprezbitera okazała się bardzo dużym wsparciem dla schorowanego proboszcza. Była tym potrzebniejsza, że ks. Mikołaj Dzierżyński prowadził wiele dzieł. Dbał o doposażenie nowego kościoła, stał na czele Kółka Rolniczego, a w sierpniu 1908 roku założył Kasę Reiffeisena¹⁰.

Z dniem 1 sierpnia 1910 r. młody kapłan został przeniesiony na nieobsadzony wcześniej wikariat do Szebni w dekanacie jasielskim. Pozostał tam na dłużej, do 20 lipca 1913 r. W Cieklinie zastąpił go neoprezbiter ks. Jan Kwolek¹¹. O samych Szebniach w roku 1908 ich ówczesny proboszcz ks. Władysław Sarna notował: „Wieś Szebnie położona jest w okolicy falistej; przez wieś prowadzi gościniec południowy czyli karpacki lub podkarpcki. (...) Najwyższym punktem wsi jest pagórek, na którym stoi kościół. Począwszy od kościoła, zniża się wieś i to dosyć silnie w stronę południową, aż przechodzi w nizinę, nad rzeką Jasiołką. Wieś dotyka polami swojemi prawego brzegu rzeki. Graniczy na południe z Dobrucową, na wschód z Moderówką, na północ z Bierówką, Nieplą i Chrzastówką, a na zachód z Zimnąwodą i Bierówką. Od Bierówki i Niepli oddziela Szebnie rzeczka Szebnianką zwana. Obszar wsi tworzy nieregularny czworobok. Na gruntach Szebnieńskich stoi dworzec kolejowy, nazwany niesłusznie Moderówką. (...) W gminie Szebnie jest szkoła 2-klasowa o 3 siłach nauczycielskich, do której uczęszcza przeszło 300 dzieci. (...) Niedaleko gościńca po prawej stronie jadąc

-
8. *Prace pasterskie Ks. Biskupa Ordynariusza w Jasle, Cieklinie, Starejwsi i Sanoku*, KDP, 4 (1904), z. 11, s. 380.
 9. *Schematismus pro anno Domini 1909*, Premislae 1908, s. 256; *Schematismus pro anno Domini 1910*, Premislae 1909, s. 267-268.
 10. S. Królikowski, *Dzieje Cieklina i parafii cieklińskiej*, Bielsko-Biała 2015, s. 184, 217.
 11. AAPrz, APK TS, Tabela służbowa ks. Henryka Grębskiego; *Zmiany na stanowiskach i urzędach duchownych*, KDP, 10 (1910), z. 7-8, s. 403.

do Jasła, znajduje się okazały dwór, pośród pięknego parku. Poniżej gościńca po stronie lewej, zabudowania gospodarskie¹².

Parafią w Szebniach administrował proboszcz ks. Edmund Dutschka, który przyszedł na świat w roku 1865, a święcenia przyjął w roku 1890. Mieszkał tam również deficyjent ks. Jan Owczarski, rodak z Niepli. Do parafii oprócz Szebni należały: Chrzastówka, część Niepli i Zimna Woda z powiatu jasielskiego oraz Bajdy, Białkówka, Budzisz, Jaszczew i Moderówka z powiatu krośnieńskiego. Obszar ten zamieszkiwało 5.555 łacinników i 20 Żydów. Jak odnotowano w roku 1912, aż 749 parafian przebywało na emigracji. Wierni mogli pogłębiać swoją formację religijną w ramach zrzeżeń kościelnych: Trzeciego Zakonu św. Franciszka, Żywego Różańca, Apostolstwa Serca Jezusowego, Stowarzyszenia Świętych Aniołów Stróżów oraz Bractw: Trójcy Przenajświętszej, Przenajświętszego Sakramentu, Świętej Rodziny i Wstrzemięźliwości. Prawdy wiary były przekazywane w pięciu szkołach: 2-klasowej w Szebniach oraz w Bajdach, Jaszczewie, Moderówce i Niepli¹³.

Życie religijne wiernych ogniskowało się wokół kościoła pw. św. Marcina. Patronat przynależał do Augusta Korczak Gorayskiego. Jak pisano o świątyni: „Obecny kościół parafialny, piąty z rzędu od czasu jak istnieje parafia, wybudowany został w roku 1794, przez ówczesnego proboszcza ks. Jakóba Januszowskiego (1711-1819), przeważnie jego kosztem, jest drewniany, o 3 nawach. Poświęcił go w czasie wizyty kanonicznej, ówczesny biskup przemyski ks. Franciszek Ksawery Wierzchlejski 29. czerwca 1855 r. Kościół ten został w r. 1894, staraniem ks. proboszcza Władysława Sarny funduszami zebranymi przez ks. Cypriana Piotrowskiego powiększony o 70 kwadratowych metrów. Powiększenie to zajęło miejsce starej, grożącej upadkiem dzwonnicy. Kościół jest więc bez wieży, ze sygnaturką, kryty gontami: presbiterium i nawy boczne są zasklepione pułapem. Długość kościoła od wejścia do tylnej ściany presbiterium, wynosi 31 metrów 80 centymetrów, z czego na nawę przypada 23 metry a na presbiterium 8,80 m. Szerokość kościoła wynosi 12,80 metra, z czego na nawę główną przypada 6,80 m., na nawy boczne po 3 m. Presbiterium jest zakończone połową sześcioboku. Okna w presbiterium i w nawie są prostokątne. I od strony ewangelii i od strony epistoły są zakrystye, z których w drewnianej, znajdującej się od strony ewangelii, długiej 7,43 m., szerokiej 2,86 m., przechowują się aparaty kościelne. Druga, cała murowana, długa 7,70 m., szeroka 2,43 m., służy za miejsce do modlenia. W kościele jest wielki ołtarz, pochodzący z roku 1795, w stylu rococo, biały, złożony, dzieło jakiegoś prowincjonalnego rzeźbiarza. (...) Oprócz

12. W. Sarna, *Opis powiatu jasielskiego*, Jasło 1908, s. 310, 316.

13. *Schematismus pro anno Domini 1911*, Premislae 1910, s. 126-127; *Schematismus pro anno Domini 1912*, Premislae 1911, s. 127-128; *Schematismus pro anno Domini 1913*, Premislae 1912, s. 110-111.

wielkiego ołtarza, są jeszcze cztery boczne. Oprócz kościoła parafialnego są trzy kaplice na cmentarzu. (...) Wszystkie te kaplice są tylko pobłogosławione i służą za grobowce”¹⁴.

W Szebniach ks. Henryk Grębski zapoznał się z nowymi formami pracy duszpasterskiej, skupionej wokół oddziału Związku Katolicko-Społecznego. Organizacja ta, połączona z Bractwem Najświętszej Maryi Panny Królowej Korony Polskiej, liczyła wówczas 758 członków. Była bardzo aktywna – dzięki jej staraniom zaprowadzono w Szebniach Bractwo Różańcowe, wybudowano nową dzwonnice, zakupiono dwa nowe dzwony, odmalowano wnętrze świątyni, pokryto dachy kościoła i plebanii blachą, zrestaurowano organistówkę i wzniesiono nową kostnicę. W Moderówce i Chrzastówce założono Kółka Rolnicze, powołano trzy kółkowe sklepy katolickie, propagowano sadownictwo, zwalczano plagę alkoholizmu. Na płaszczyźnie kulturalno-społecznej urządzano częste odczyty, obchody narodowe, spotkania artystyczne i przedstawienia sceniczne¹⁵. W późniejszym czasie wzniesiono budynek ochronki, założono czytelnie Towarzystwa Oświaty Ludowej w Bajdach, Chrzastówce, Moderówce i Niepli. Ciekawą inicjatywą było zaprowadzenie w parafii sądów rozjemczych. W Bajdach i Niepli powołano także Drużyny Bartoszone¹⁶. Wszystkie te działania, w których bez wątpienia swój udział miał wikariusz, wpłynęły na późniejsze formy jego duszpasterskiej aktywności. Dodać trzeba, że wedle zachowanych informacji, w roku 1912 wraz z ks. Janem Owczarskim asystował proboszczowi przy poświęceniu nowego gmachu szkolnego w Bajdach¹⁷.

Podobne obowiązki jak w Szebniach ks. Henryk Grębski spełniał na następnej placówce duszpasterskiej, w Jeżowie, w dekanacie rudnickim. Pracował tam od 15 sierpnia 1913 r. do 1 października 1914 r. Jego miejsce w Szebniach zajął wówczas nowo wyświęcony ks. Franciszek Majewski¹⁸. Niewiele wcześniej, w roku 1911, o Jeżowie relacjonowano następująco: „Kościół jest drewniany, stary, bo wystawiony jeszcze w roku 1720, a konsekrowany przez biskupa krakowskiego w roku 1723. Był niegdyś malowany, ale dzisiaj już i malowanie się zatarło. Starość tak złamała ten domek Boży, że nowy kościół i to obszerny powinien już

14. W. Sarna, *Opis powiatu jasielskiego*, s. 316-317.

15. *Sprawozdanie z działalności Związku katolicko-społecznego i połączonego z nim Bractwa N. M. P. Królowej Kor. Pol. w diecezji przemyskiej*, KDP, 11 (1911), z. 7-8, s. 369-370.

16. ; *Sprawozdanie z pracy katolicko-społecznej w diecezji przemyskiej za czas od sierpnia r. 1911, t. j. od „Kongresu Maryańskiego”, urządzonego w Przemyśle, co czerwca r. 1914*, KDP, 14 (1914), z. 6, s. 281-282.

17. Z. Macek, *Parafia Szebnie*, [b.m.] 2002, s. 100, 211.

18. AAPrz, APK TS, Tabela służbowa ks. Henryka Grębskiego; *Zmiany na stanowiskach i urzędach duchownych*, KDP, 13 (1913), z. 7-8, s. 186-187.

jak najrychlej stanąć, tembardziej, że składki na ten cel są prawie zebrane i jest gotowy plan owego kościoła, wykonany przez architekta Teodora Talowskiego¹⁹.

Parafia w Jeżowie należała do dekanatu rudnickiego. Duchowym kierownikiem miejscowej wspólnoty był proboszcz ks. Józef Tokarski, urodzony w roku 1855, a wyświęcony w roku 1878. Drugim kooperatorem był ks. Franciszek Skraba. Drewniany kościół pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny sięgał początkami roku 1720. Z praw patronackich korzystał Maksymilian Francke z Berlina. W skład parafii wchodziły: Jeżowe z Błądkami, Kameralnem, Kowalami i Zagrodami oraz Cholewiana Góra z Pogorzałą i Gęsią Wsią, Jata, Nowosielec, Sojkowa i Zalesie. Wśród mieszkańców było 9.101 łacinników, do których doliczano 572 emigrantów, a także 2 akatolików i 399 Żydów. Pomocą w prowadzonym duszpasterstwie służyły: Żywy Różaniec, Apostolstwo Serca Jezusowego, Stowarzyszenie Świętych Aniołów Stróżów i konfraternie: Bractwo Świętej Rodziny i Bractwo Wstrzemięźliwości²⁰.

Również i w Jeżowie aktywny był oddział Związku Katolicko-Społecznego, w którego działalność niewątpliwie zaangażował się ks. Henryk Grębski. Organizacja założyła cztery czytelnie Towarzystwa Oświaty Ludowej: w Cholewianej Górze, Jeżowie, Kameralnem i Zalesiu. Nowo założone Koło Gospodyń wiejskich zrzeszało 180 osób. Życie kulturalne parafii było ubogacane przez częste pogadanki i odczyty, okolicznościowe nabożeństwa i obchody narodowe oraz organizowane kilkanaście razy w roku amatorskie spektakle teatralne. Na gruncie społecznym została założona i umundurowana Ochotnicza Straż Pożarna. Powołano także w Jeżowie Drużynę Bartoszową. W parze z tym szły działania o charakterze ekonomicznym. Nowoczesne formy rolnictwa upowszechniało Kółko Rolnicze, które prowadziło sklep, organizowało kursy gospodarskie, sprowadzało zboże siewne. Związek założył też Towarzystwo Wzajemnych Zabezpieczeń Bydła Rogatego²¹.

Dla dopełnienia charakterystyki parafii można tu odwołać się do relacji z roku 1911: „Pod względem religijno-moralnym stoi Jeżowe dość wysoko, a niemało przyczyniły się do tego świeżo przez Redemptorystów odprawione misye. Trafiają się pośród ludu pewne wady, ale gdzież ich nie ma? Lud do kościoła się garnie, do spowiedzi uczęszcza chętnie, a duchowieństwo ma w prawdziwym poszanowaniu. (...) Mimo okolicy piaszczystej i lesistej przecież pod względem dobrobytu Jeżowe stoi znacznie wyżej, aniżeli inne wioski, po sandomierskiej puszczy rozsiane²²”.

19. *Sprawozdanie z wizytacji kanonicznej, której dokonał w tym roku J. E. ks. Biskup J. S. Pelczar w dekanacie rudnickim*, KDP, 11 (1911), z. 9, s. 521-522.

20. *Schematismus pro anno Domini 1914*, Premisliae 1913, s. 196-197.

21. *Sprawozdanie z pracy katolicko-społecznej*, s. 366-367.

22. *Sprawozdanie z wizytacji kanonicznej, której dokonał w tym roku J. E. ks. Biskup J. S. Pelczar w dekanacie rudnickim*, s. 522.

Po wybuchu I wojny światowej kapłan z Majdanu zaangażował się w duszpasterstwo wojskowe. W okresie od 15 listopada 1914 r. do 30 października 1918 r. służył w charakterze kuratora polowego w armii austriackiej, będąc podległym C.K. Superioratowi Kraków. Niestety, szczegóły jego pracy duszpasterskiej w wojsku nie są znane. Później, do 1 października 1919 r., zajmował stanowisko dziekana Wojska Polskiego w korpusie krakowskim²³. Odnotować warto, że w dniu 19 marca tegoż roku kapłan wziął czynny udział w krakowskich obchodach z okazji imienin naczelnika państwa Józefa Piłsudskiego przeżywanym w wolnej Polsce po raz pierwszy. Na polecenie Dowództwa Okręgu Generalnego odprawił wówczas Mszę św. przy ołtarzu polowym na Wawelu. Nabożeństwo to stanowiło jeden z punktów patriotycznej manifestacji wojska i społeczeństwa krakowskiego²⁴.

Zaznaczyć należy, że w dniu 18 kwietnia 1918 r. ks. Henryk Grębski zdał egzamin konkursowy na proboszcza²⁵. Jego ważność została przedłużona *pro semper* 3 kwietnia 1930 r. na mocy dekretu L. 1681/30. Od dnia 10 października 1919 r. kapłan przebywał na kilkumiesięcznym urlopie wypoczynkowym. W tym czasie zamieszkiwał w rodzinnej miejscowości²⁶. W dniu 15 lutego 1920 r. władze diecezjalne skierowały go na wikariat w Grębowie. Zajął tam miejsce ks. Stefana Pawłowskiego przeniesionego do Kraczkowej²⁷.

Leżący niedaleko Tarnobrzega Grębów należał do wikariatu rejonowego w Miechocinie. Obowiązki proboszcza pełnił ks. Józef Kasprzycki, urodzony w roku 1860, a wyświęcony w roku 1885²⁸. Przedmiotem chluby mieszkańców był drewniany kościół pw. św. Wojciecha, zbudowany w roku 1770, a konsekrowany w roku 1780. Jednocześnie trwały prace wykończeniowe w nowej, murowanej świątyni, do której wprowadzono się 11 lipca 1920 r.²⁹ Kolatorem był Seweryn Mieczysław Korab Dolański. Parafię współtworzyły: Burdze, Grębów, Jamnica, Jeziorko, Krawce z Sulichowem, Poręby Furmańskie i Żupawa. Wiadomo, że

23. AAPrz, APK TS, Tabela służbowa ks. Henryka Grębskiego; *Zmiany na stanowiskach i urzędach duchownych*, KDP, 15 (1915), z. 3, s. 34; toż, KDP, 18 (1918), z. 12, s. 213; *Schematismus pro anno Domini 1917*, Premislae 1916, s. 245; *Elenchus Cleri Dioeceseos rit. lat. Premisliensis iuxta statum de mense Aprilis a. D. 1919*, Premislae 1919, s. 51.

24. *Imieniny Naczelnika Państwa*, „Nowości Ilustrowane”, 16 (1919), nr 13, s. 11.

25. AAPrz,teczka: „Parafia Kamień” – 1, sygn. TPS 105/1, Tabela kwalifikacyjna ks. Henryka Grębskiego.

26. AAPrz, APK TS, Tabela służbowa ks. Henryka Grębskiego; *Zmiany na stanowiskach i urzędach duchownych*, KDP, 19 (1919), z. 8-12, s. 203.

27. AAPrz, APK TS, Tabela służbowa ks. Henryka Grębskiego; *Zmiany na stanowiskach i urzędach duchownych*, KDP, 20 (1920), z. 2, s. 41.

28. *Elenchus Cleri Dioeceseos rit. lat. Premisliensis pro anno Domini 1921*, Premislae MCMXXI, s. 27.

29. Archiwum Urzędu Gminy w Grębowie, Program opieki nad zabytkami Gminy Grębów, s. 50.

w 1917 roku mieszkało tam 9.518 katolików i 352 Żydów, zaś w 1924 roku – 9.857 katolików i 300 Żydów. Kapłani prowadzili naukę religii w sześciu szkołach: 4-klasowej w miejscu oraz w Jamnicy, Jeziorku, Krawcach, Wydrzu i Żupawie³⁰.

Po półtorarocznej pracy w Grębowie, 13 lipca 1921 r., majdanianin został zamianowany proboszczem w Kamieniu, w nowo utworzonym dekanacie sokołowskim. Zarząd nad parafią przejął z rąk tymczasowego administratora ks. Jana Waclawskiego skierowanego na wikariat w Zaleszanach³¹. Poprzednikiem ks. Henryka Grębskiego na probostwie kamińskim był ks. Paweł Malinowski, który zmarł młodo, w 44. roku życia, w dniu 24 lutego 1921 r.³²

Swoją kandydaturę na opróżnione probostwo w Kamieniu wikariusz grębow-ski przesłał do Konsystorza Biskupiego w Przemyślu w dniu 2 kwietnia 1921 r. Dodać trzeba, że nie był on jedynym starającym się o to stanowisko. Pozostałymi kandydatami byli: ekspozyt w Żyznowie ks. Józef Bienięda, ekspozyt w Wólce Niedźwiedzkiej ks. Antoni Kuziara, administrator w Świlczy ks. Józef Pączka, proboszcz w Głogowie ks. Józef Ramocki i wikariusz w Grodzisku ks. Paweł Szarek. Po zatwierdzeniu tej listy przez egzaminatorów synodalnych na sesji konsystorskiej w dniu 13 maja tegoż roku, Przemycki Ordynariat Biskupi przedstawił ją tydzień później kolatorowi kościoła kamińskiego, baronowi Janowi Götz-Okocimskiemu w Okocimiu³³.

Po zapoznaniu się z wykazem kandydatów w dniu 7 lipca 1921 r. patron dokonał prezenty ks. Henryka Grębskiego, opatrując ją rodową pieczęcią i własnoręcznym podpisem. W akcie tym zapisał: „Opróżnioną jest teraz posada plebana w Kamieniu, dobrach moich dziedzicznych, a to po śmierci ś.p. Ks. Pawła Malinowskiego, ostatniego, a bezpośredniego teje plebanii posiadacza. W moc więc prawa patronatu mnie przysługującego, przedstawiam niniejszym dokumentem na tę posadę Ks. Henryka Grębskiego, wikarego w Grębowie, w tabeli kandydatów przez Najprzewielebniejszy Konsystorz Biskupi pod dniem 20 maja r. 1921 do L. 2330 mnie poleconego, potrzebną kwalifikację posiadającego kandydata, upraszając Waszą Biskupią Mość, abys go na rzeczoną plebanię kanonicznie instytuować i duchowną inwestyturę nadać mu raczył – oddając mu zarząd duchowny i staranie dusz w obrębie parafii w Kamieniu. Co się zaś mnie tyczy, deklaruję się

30. *Schematismus pro anno Domini 1917*, s. 138-139; *Elenchus pro anno Domini 1924*, Premislae MCMXXIV, s. 47.

31. AAPrz, APK TS, Tabela służbowa ks. Henryka Grębskiego; *Zmiany na stanowiskach i urządach duchownych*, KDP, 21 (1921), z. 7-9, s. 93-94.

32. *Zmiany na stanowiskach i urządach duchownych*, KDP, 21 (1921), z. 1-3, s. 40.

33. AAPrz, sygn. TPS 105/1, Pismo ks. Henryka Grębskiego do Konsystorza Biskupiego w Przemyślu z 2 kwietnia 1921 r.; AAPrz, sygn. TPS 105/1, Pismo Ordynariatu Biskupiego w Przemyślu do Jana Götz-Okocimskiego z 20 maja 1921 r.

niniejszem, iż go przy wszystkich prawach i dochodach parafii rzeczonej, jako też i użytku tychże spokojnie i nienaruszenie zachować chcę”³⁴.

W dniu 13 lipca tegoż roku majdanianin otrzymał kanoniczną instytucję na probostwo w Kamieniu. W tym samym dniu złożył przepisane prawem wyznanie wiary³⁵. Dwa tygodnie później Ordynariat Biskupi w Przemyślu zwrócił się do Namiestnictwa, aby poleciło Starostwu w Nisku oddać majątek probostwa i kościoła w Kamieniu ks. Henrykowi Grębskiemu. Proszono zarazem, aby Urząd Podatkowy w Nisku od dnia 13 lipca wypłacał wszystkie renty i dochody beneficjalne nowemu proboszczowi oraz wstrzymał dotację administratorowi ks. Janowi Wacławskiemu³⁶.

Sama parafia obejmowała swoim zasięgiem Kamień i Steinau (Nowy Kamień). W latach 1923-1925 odnotowano tu obecność 6.800 wiernych, w tym 800 emigrantów. 6.200 spośród nich miało mieszkać w Kamieniu, a 600 w Steinau. Nadto wskazywano 30 akatolików i 140 Żydów. W roku 1926 parafię miało zasiedlać 5.010 łacinników (4.540 z Kamienia i 470 ze Steinau), 40 akatolików i 205 Żydów. W kolejnych latach liczbę mieszkańców szacowano na 5.090 katolików (4.600 z Kamienia i 490 ze Steinau), 40 akatolików i 205 Żydów. Do roku 1938 zaludnienie parafii zmieniło się niewiele. Parafianami było 5.121 osób: 4.610 w Kamieniu i 511 w Steinau; razem z nimi żyło 29 akatolików i 197 Żydów. Kolatorem parafii był baron Jan Götz-Okocimski, a po jego śmierci, od roku 1932, jego spadkobiercy³⁷.

W roku 1921 dziekan sokołowski charakteryzował parafian kamieńskich następująco: „Lud mimo że wielu jest czytelników Przyjaciela ludu, do kościoła przywiązany i ofiarny, a pod względem oświaty wyżej stojący”. Dwa lata później odnotował zwiększoną agitację polityczną działaczy PSL-„Wyzwolenie”. Z czasem

34. AAPrz, sygn. TPS 105/1, Prezenta ks. Henryka Grębskiego na probostwo w Kamieniu z 7 lipca 1921 r.

35. AAPrz, sygn. TPS 105/1, Wyznanie wiary ks. Henryka Grębskiego z 13 lipca 1921 r.

36. AAPrz, sygn. TPS 105/1, Pismo Ordynariatu Biskupiego w Przemyślu do Namiestnictwa z 28 lipca 1921 r.

37. *Elenchus pro anno Domini 1923*, Premislae MCMXXIII, s. 60; *Elenchus pro anno Domini 1924*, s. 73; *Schematismus pro anno Domini 1925*, Premislae MCMXXV, s. 114; *Schematismus pro anno Domini 1926*, Premislae MCMXXVI, s. 128; *Schematismus pro anno Domini 1927*, Premislae MCMXXVII, s. 132; *Schematismus pro anno Domini 1928*, Premislae MCMXXVIII, s. 141; *Schematismus pro anno Domini 1929*, Premislae MCMXXIX, s. 143; *Schematismus pro anno Domini 1930*, Premislae MCMXXX, s. 143; *Schematismus pro anno Domini 1931*, Premislae MCMXXXI, s. 145; *Schematismus pro anno Domini 1932*, Premislae MCMXXXII, s. 144; *Schematismus pro anno Domini 1933*, Premislae MCMXXXIII, s. 144; *Schematismus pro anno Domini 1934*, Premislae MCMXXXIV, s. 144; *Schematismus pro anno Domini 1935*, Premislae MCMXXXV, s. 95-96; *Schematismus pro anno Domini 1937*, Premislae MCMXXXVII, s. 146; *Schematyzm Diecezji Przemyskiej ob. łac. na rok 1938*, Przemyśl 1938, s. 146.

miejscowi działacze polityczni radykalizowali się. Świadectwem tego może być relacja z roku 1933: „Ludność dzieli się na partje polityczne. Dnia 19 września odbyło się tu poświęcenie sztandaru stronnictwa ludowego, lecz cały ten obchód odbył się spokojnie”. Oparcie dla duszpasterzy stanowiło grono nauczycielskie. Jak kilkakrotnie na przestrzeni lat pisał ks. Ludwik Bukała, kadra pedagogiczna w Kamieniu była pozytywnie i życzliwie nastawiona zarówno do parafii, jak i do proboszcza³⁸.

Sam proboszcz w roku 1927 informował władze kurialne: „Lud do kościoła przywiązany, chociaż jest kilka numerów «Przyjaciela ludu», jednakże najwięcej rozchodzi się pismo ludowe «Piast». (...) Praca parafialna w Kamieniu nie napotyka na większe trudności, gdyż oprócz 2 gospodarzy zażartych zwolenników Stapińskiego, lud z dala trzyma się od nowinek sekciarskich. Proboszcz ma zadanie ułatwione na razie o tyle, gdyż całe nauczycielstwo (10 sił) pracuje w szkole i poza szkołą zawsze w duchu kościoła”³⁹.

Osobną uwagę poświęcić trzeba warunkom materialnym życia i pracy ks. Henryka Grębskiego w Kamieniu. W dniu 1 września 1921 r. zebrała się w Kamieniu komisja w celu zabezpieczenia i oddania nowemu proboszczowi temporaliiów kościoła i probostwa. Przy tej okazji na jaw wyszło, iż w czasie wojny zaginęło wiele ważnych dokumentów, m.in. akt erygowania probostwa, akty fundacji mszalnych: Walentego Bochenka, Michała Majowicza i Antoniego Kopra, arkusze posiadłości gruntowej i map gruntów parafii, dokumenty sprzedaży niektórych parcel. Okazało się również, że arkusze posiadłości gruntowej w posiadaniu Starostwa w Nisku są niedokładne, a sama parafia nie posiada spisu inwentarza kościoła i probostwa⁴⁰.

Miejscem zamieszkania proboszcza była plebania. Zarówno ten dom, jak i inne zabudowania znajdowały się w dobrym stanie. Zarówno na plebanii, jak i w obejściu panował ład i porządek. Wiadomo, że w roku 1925 proboszcz postarał się o odrestaurowanie budynków gospodarczych, co pociągnęło za sobą wydatki w wysokości 800 zł⁴¹. Dla zobrazowania warunków życia i pracy ks. Henryka

38. AAPrz, teczka: „Dekanat sokołowski” – 1, sygn. XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej za rok 1921 odbytej w dniach od 14 do 22 listopada; AAPrz, sygn. TDS XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej odbytej w grudniu 1923; AAPrz, sygn. TDS XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej z r. 1930; AAPrz, sygn. TDS XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej odbytej w listopadzie 1933.

39. AAPrz, sygn. TPS 105/1, Sprawozdanie roczne z parafii Kamień. 1927.

40. AAPrz, sygn. TPS 105/1, Pismo Starostwa w Nisku do ks. Henryka Grębskiego z 6 sierpnia 1921 r.; AAPrz, sygn. TPS 105/1, Pismo dziekana ks. Ludwika Bukały do Konsystorza Biskupiego w Przemyślu z 12 września 1921 r.

41. AAPrz, sygn. TDS XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej odbytej w grudniu 1925; AAPrz, sygn. TDS XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej z r. 1930; AAPrz, sygn.

Grębskiego w Kamieniu przywołać można informacje na temat dochodów i wydatków probostwa w Kamieniu w wybranym, 1932 roku. W tym okresie proboszcz przyjął 69 stypendiów mszalnych po 4 zł i 5 zł i 7 stypendiów po 6 zł. Wydał 32 dokumenty metrykalne za 3 zł, przyjął 57 zapowiedzi przeważnie za 7 zł. Pobłogosławił 30 małżeństw, przeciętnie za 12 zł. Poprowadził 70 pogrzebów, z czego 22 to były pokropienia zmarłych dzieci za 2 zł, a 11 pogrzebów całkowicie za darmo; za pozostałe pogrzeby rodziny zmarłych płaciły przeważnie po 20 zł. Proboszcz pobierał z Kurii Biskupiej pensję miesięczną w wysokości 95 zł. Samo probostwo posiadało 17 morgów pola, z czego 12 morgów stanowiło fundację mszalną. Pole to z roku na rok było oddawane w dzierżawę, ale dzierżawcy niekiedy nie chcieli regulować zobowiązań finansowych⁴². Pozostałe pole o powierzchni 5 morgów było uprawiane, ale nie przynosiło większego dochodu. Rozchody obejmowały koszty utrzymania siostry proboszcza, która zajmowała się plebańską kuchnią oraz opłacanie dwóch służących, których roczne wynagrodzenie wynosiło 250 zł. Podatki: gruntowy, drogowy i dochodowy wynosiły 14 zł w stosunku rocznym⁴³. Proboszcz zadbał o zakup inwentarza żywego: krowy, trzody chlewnej, kur, gęsi i kaczek. W ramach gospodarki rolnej sprzedawał także nadwyżki zebranego siana gospodarzom⁴⁴.

Przez cały czas pracy ks. Henryka w Grębskiego w Kamieniu na miejscowym wikariacie odnotowywano wakat. Jedynym pomocnikiem był katecheta. Początkowo, od 1 sierpnia 1922 r. do 30 sierpnia 1927 r., stanowisko to zajmował ks. Tomasz Pacuła, przybyły tu z niedalekiego Sokołowa. Jego następcą, od 1 września 1927 r. do przejścia na emeryturę z końcem 1935 roku, był ks. Adam Wojnarowski. W dniu 4 stycznia 1936 r. katecheturę objął ks. Michał Gądek, który przebywał w Kamieniu do 10 grudnia 1949 r., do czasu objęcia administracji parafii w Sokołowie⁴⁵.

Obecność katechety w Kamieniu była konieczna z uwagi na kilka szkół funkcjonujących w parafii. W roku 1921 odnotowano istnienie pięciu placówek oświatowych. Rok później liczba ta zwiększyła się do sześciu. W czterech z nich

TDS XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej w r. 1932; AAPrz, sygn. TDS XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej odbytej w listopadzie 1933.

42. W roku 1931 dziekan notował, że ks. Henryk Grębski wydzierżawił kilkanaście morgów pola z uwagi na fakt, że prowadzenie gospodarstwa rolnego przynosiło spore straty finansowe. AAPrz, sygn. TDS XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej 1931.

43. AAPrz, sygn. TDS XXX/1, Wykaz ważnych dochodów i rozchodów probostwa w Kamieniu za rok 1932.

44. M. Story, Parafia Kamień koło Rudnika nad Sanem w latach 1907-1939 na tle jej wieloletniego i religijno-kulturowego środowiska, Rzeszów 2020, praca doktorska, s. 135-136.

45. AAPrz, APK TS, Tabela służbowa ks. Michała Gądka; AAPrz, APK TS, Tabela służbowa ks. Tomasza Pacuły; AAPrz, APK TS, Tabela służbowa ks. Adama Wojnarowskiego.

naukę religii prowadził katecheta, a w dwóch – proboszcz. Wedle późniejszych informacji ks. Henryk Grębski katechizował w szkole w Nowym Kamieniu. Według obserwacji dziekana ks. Ludwika Bukały wzajemne odnoszenie się do siebie księży było bardzo dobre. Katecheci mieszkali i stołowali się na plebanii. Poza realizowaniem obowiązków pedagogicznych chętnie i gorliwie wspierali proboszcza w duszpasterstwie parafialnym. Zwyczajowo głosili egzorty dla dzieci w niedziele i święta. Posługę tę pełnili w kościele, aby także starsi ludzie mogli skorzystać z tych nauk. W roku 1933 katecheta ks. Adam Wojnarowski założył Krucjatę Eucharystyczną, co wpłynęło na zwiększenie pobożności eucharystycznej wśród dzieci oraz wzrost liczby udzielanych Komunii św.⁴⁶

Po przybyciu do Kamienia ks. Henryk Grębski zatroszczył się o kościół parafialny. Sama świątynia została konsekrowana w dniu 15 czerwca 1901 r. przez bpa Karola Józefa Fischera z Przemyśla. Spisana wówczas relacja informowała: „Kościół nowy, obszerny, murowany z cegieł i ciosami zdobny, w stylu gotyckim, według planów szczytnie znanego architekty, p. Teodora Talowskiego, jeszcze nie zupełnie wykończony. Kościół wzniosła gmina kosztem kilkudziesięciu tysięcy na gruncie, darowanym przez hrabinę Maryę Ressegner z Niska, która gorliwie opiekuje się budową i przyjęła patronat kościoła. (...) Kościół, leżący na wzniesieniu wśród doliny, z daleka widzialny, niezwykle robi wrażenie; zdaje się tak należeć do krajobrazu, że człowiek dziwi się, jak mogło go na tem wzniesieniu tyle wieków niebyć”⁴⁷.

W październiku 1921 roku w ludwisarni zakładzie Felczyńskich w Kałuszu zakupiono dwa dzwony w cenie 600.000 Mp i 310.000 Mp. W listopadzie przeprowadzona została restauracja dachu kościelnego, co kosztowało 600.000 Mp. Pięciu cieśli zaangażowanych było wówczas przy wymianie spróchniałych belek. Działania te były konieczne z uwagi na zniszczenie wiązania dachowego przez zaciekanie wody deszczowej. Niestety, w kolejnych latach wierni nie byli w stanie łożyć większych środków finansowych na kościół z uwagi na to, że gmina Kamień własnym sumptem budowała nowy gmach szkolny. Kolejny raz dach

46. AAPrz, sygn. TDS XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej za rok 1921 odbytej w dniach od 14 do 22 listopada; AAPrz, sygn. TDS XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dekanalnej odbytej w grudniu 1922; AAPrz, sygn. TDS XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej parafii dekanatu Sokołowskiego za rok 1927; AAPrz, sygn. TDS XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej z r. 1930; AAPrz, sygn. TDS XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej 1931; AAPrz, sygn. TDS XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej w r. 1932; AAPrz, sygn. TDS XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej odbytej w listopadzie 1933.

47. *Wizyta kanoniczna Dekanatu Rudnickiego w r. 1901, dokonana przez Najprzew. X. Biskupa Sufragana Karola Józefa Fischera (Ciąg dalszy)*, KDP, 1 (1901), z. 11, s. 410.

na kościele poprawiono w roku 1925, co kosztowało 1.800 zł. Trzy lata później odrestaurowano dzwonnice⁴⁸.

Równocześnie postępowało doposażenie świątyni. W roku 1924 wprowadzono do kościoła stacje Drogi Krzyżowej ufundowane przez Bronisławę Stasiak. Złożona przez nią kwota 300 \$ pozwoliła na zakup w zakładzie Ferdynanda Majerskiego w Przemyślu płaskorzeźb w modrzewiowych ramach, pomalowanych różnokolorowo i częściowo złożonych. Gospodarz Marcin Smusz złożył z kolei 100 zł na sprawienie ołtarza bocznego, a fundusz zakupu wsparła również Józefa Dul, która na ten cel przekazała 3 morgi pola. W roku 1927 z ofiar wiernych zakupiono kapę i czarny ornat za 900 zł. Po kolejnych trzech latach za 400 zł pozłożono dwa kielichy i monstrancję. Dalsze 250 zł przeznaczono na nabycie wykonanych z desek dziesięciu przenośnych konfesjonatów potrzebnych na okoliczność odpustów i spowiedzi wielkanocnej. Po roku zakupiono ornaty białe i czarne oraz pozłożono cyborium. Jednocześnie trwała zbiórka na nowy boczny ołtarz; do tego czasu zgromadzono kwotę 6.000 zł. W roku 1932 do kościoła przybyła nowa kapa o wartości 550 zł. Rok później sprawiono nowy ołtarz boczny poświęcony św. Franciszkowi. Był on podobny do ołtarza Matki Bożej; oba wykonał zakład rzeźbiarski Andrzeja Lenika w Krośnie. W kolejnym roku zakupiono zdobny konfesjonał za 500 zł pochodzących ze składek niedzielnych; wykonał go wspomniany Andrzej Lenik⁴⁹.

Innym dokonaniem ks. Henryka Grębskiego było ogrodzenie cmentarza kościelnego. Już przy okazji poświęcenia dzwonów kościelnych w dniu 6 listopada 1921 r. zebrano na ten cel kwotę 101.000 Mp. Ofiary na ogrodzenie placu świątyni proboszcz zbierał przez kolejne lata. Podczas rozprawy konkurencyjnej w dniu 4 listopada 1926 r. uchwalono przeznaczyć na ogrodzenie kościoła kwotę 1.000 \$, czyli 9.100 zł. Strony konkurencyjne zostały zobowiązane do złożenia tych środków w maju następnego roku. Drogą konkurencji udało się zebrać na ogrodzenie kościoła kwotę 3.000 zł. Mimo to Starostwo Powiatowe w Nisku uchylało się od

48. AAPrz, sygn. TDS XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej za rok 1921 odbytej w dniach od 14 do 22 listopada; AAPrz, sygn. TDS XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej odbytej w grudniu 1923; AAPrz, sygn. TDS XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej odbytej w grudniu 1924; AAPrz, sygn. TDS XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej odbytej w grudniu 1925; AAPrz, sygn. TDS XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej odbytej w grudniu 1928 r.

49. AAPrz, sygn. TDS XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej odbytej w grudniu 1924; AAPrz, sygn. TDS XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej parafii dekanatu Sokołowskiego za rok 1927; AAPrz, sygn. TDS XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej z r. 1930; AAPrz, sygn. TDS XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej 1931; AAPrz, sygn. TDS XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej w r. 1932; AAPrz, sygn. TDS XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej odbytej w listopadzie 1933; AAPrz, sygn. TDS XXX/1, Sprawozdanie o stanie parafii [Kamień] w roku 1934.

przymusowego ściągania datków konkurencyjnych wśród parafian. Inwestycję zrealizowano dopiero w roku 1928, choć nie zainstalowano jeszcze bramy⁵⁰.

Ks. Henryk Grębski zadbał o pogłębianie życia religijnego wiernych. Przykładem tego mogą być rekolekcje zorganizowane w dniach 3-8 marca 1923 r. Kazania głosili wówczas proboszcz sokołowski ks. Leon Szado, katecheta sokołowski ks. Wacław Przybylski, proboszcz w Dzikowcu ks. Wojciech Parysz i proboszcz w Woli Zarczyckiej ks. Antoni Kuziara. Inicjatywa ta okazała się bardzo owocna, co oddaje relacja dziekana: „Lud słuchał nauk z wielkiem przejęciem. Nauki głoszone w sposób prosty i praktyczny trafiały do serc wiernych, którzy się tłumnie na nauki zgromadzali. Parafianie serdecznie dziękowali ks. proboszczowi, że im urządził taką ucztę duchowną”. Z kolei w roku 1932 dla pożytku duchowego wiernych proboszcz zdecydował się na przesunięcie terminu święta patronalnego parafii na sam dzień uroczystości Najświętszego Serca Pana Jezusa. Wcześniej, od początku istnienia kościoła, okoliczność tę świętowano w najbliższą niedzielę. Przy tej okazji odbywały się wiece polityczne i festyny z tańcami, co często kończyło się awanturami i rozlewem krwi⁵¹.

Szczególną troską proboszcz kamieński otaczał grupy różańcowe w parafii. Nadmienić należy, że w dniu 12 czerwca 1933 r. razem z proboszczem sokołowskim ks. Leonem Szado otrzymał nominację na dekanalnego dyrektora Stowarzyszenia Żywego Różańca. Od tego czasu ich pieczy zostały polecone wszystkie grupy różańcowe istniejące na terenie sokołowskiego wikariatu rejonowego⁵². Warto dodać, że w tym samym roku ks. Henryk Grębski zreorganizował Żywy Różaniec istniejący w parafii, zaprowadzając nowy spis róż i uzupełniając zdekompletowane róże⁵³.

Proboszcz kamieński chętnie odpowiadał na propozycje zwierzchników kościelnych dotyczące promowania nowych form duszpasterstwa wypracowywanych w okresie międzywojennym. Powierzono mu funkcję dekanalnego instruktora Akcji Katolickiej. Wiadomo, że w ramach tego uczestniczył w specjalnym kursie

50. AAPrz, sygn. TDS XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej za rok 1921 odbytej w dniach od 14 do 22 listopada; AAPrz, sygn. TDS XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dekanalnej odbytej w grudniu 1922; AAPrz, sygn. TDS XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej za rok 1926; AAPrz, sygn. TDS XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej parafii dekanatu Sokołowskiego za rok 1927; AAPrz, sygn. TDS XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej odbytej w grudniu 1928 r.

51. AAPrz, sygn. TDS XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej odbytej w grudniu 1923; AAPrz, sygn. TDS XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej w r. 1932.

52. F. Barda, *Mianowanie dekanalnych dyrektorów Różańca Żywego*, KDP, 33 (1933), z. 6-8, s. 250-251

53. AAPrz, sygn. TDS XXX/1, Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej odbytej w listopadzie 1933; M. Story, *Parafia Kamień koło Rudnika nad Sanem*, s. 367.

organizacyjnym w Przemysłu w dniach 27-28 września 1932 r.⁵⁴ Rozwój Akcji Katolickiej, a zwłaszcza jej młodzieżowych kolumn nie postępował jednak szybko i łatwo. Warto zaznaczyć, że jeszcze w roku 1926 odnotowano w Kamieniu obecność Koła Młodzieży. Organizację tę prowadzili nauczyciele pod nadzorem proboszcza. Według świadectwa z roku 1932, w parafii działał oddział „Strzelca”. Należała do niego młodzież męska i żeńska. Organizacją zajmowali się nauczyciele; przychylny był jej także urzędujący wówczas komisarz rządowy, który udostępniał na ten cel salę w budynku gminnym. Rok później, realizując wytyczne zwierzchników, nauczyciele zreorganizowali „Strzelca”. Obecność tego zrzeszenia utrudniała założenie w parafii Stowarzyszenia Młodzieży. W roku 1934 proboszcz deklарował, że wkrótce po zakończeniu jesiennych prac rolniczych związane zostaną w parafii katolickie stowarzyszenia mężczyzn, kobiet oraz młodzieży męskiej i żeńskiej⁵⁵. W rzeczywistości inicjatywa ta napotkała różne przeszkody. Ostatecznie do roku 1938 w parafii działał tylko oddział Katolickiego Stowarzyszenia Kobiet⁵⁶.

Duchowny pozostawał aktywny nie tylko na płaszczyźnie duszpasterskiej. Chętnie angażował się też w rozmaite dzieła społeczne. Przykładem tego może być jego włączanie się w pracę Kasy Stefczyka w Kamieniu⁵⁷. Poza tym włączał się aktywnie w działalność Kółka Rolniczego⁵⁸.

Prezentując sylwetkę ks. Henryka Grębskiego, trzeba też wskazać jego wrażliwość na potrzeby Kościoła powszechnego i lokalnego. Wedle zachowanych informacji w roku 1909 złożył 1 koronę na misje zagraniczne. Dwa lata później wpłacił po 2 korony na świętopietrze i misje zagraniczne oraz po 1 koronie na Grób Jerozolimski, misje w Bułgarii, misje w Afryce, wykupno niewolników i Kongregację Rozkrzewiania Wiary. W następnym roku wsparł skarb Ojca Świętego, misje zagraniczne i Hospicjum Polskie w Rzymie 2 koronami. W roku 1930 zasilili fundusz Bractwa Bonus Pastor kwotą 4 zł⁵⁹. Bez wątplenia ta hojność towarzyszyła kapłanowi również w innych latach.

54. *Sprawozdanie z kursu Akcji Katolickiej dla Księży Instruktorów dekanalnych, odbytego w Przemysłu w dniach 27 i 28 września 1932 r.*, KDP, 32 (1932), z. 10-11, s. 306.

55. AAPrz, sygn. TDS XXX/1, *Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej za rok 1926*; AAPrz, sygn. TDS XXX/1, *Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej w r. 1932*; AAPrz, sygn. TDS XXX/1, *Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej odbytej w listopadzie 1933*; AAPrz, sygn. TDS XXX/1, *Sprawozdanie o stanie parafii [Kamień] w roku 1934*.

56. *Schematyzm Diecezji Przemyskiej ob. łac. na rok 1938*, s. 146

57. B. Walicki, *Dzieje Banku Spółdzielczego w Sokołowie Małopolskim 1905-2005*, Sokołów Małopolski 2005, s. 91.

58. M. Story, *Parafia Kamień koło Rudnika nad Sanem*, s. 325.

59. *Wykaz składek na cele religijne od 1 marca 1909 do 1 kwietnia 1910*, KDP, 10 (1910), z. 4, s. 229; *Wykaz składek na cele religijne za czas od 1/4 1910 do 31/3 1912*, KDP, 12 (1912), z. 4,

Jako kapłan łacińskiej diecezji przemyskiej ks. Henryk Grębski należał do Związku Mszalnego i był zobowiązany do celebrowania co pewien czas Mszy św. według intencji Związku. Powinność tę spełniał w latach 1926 i 1933⁶⁰. Pozostawał również członkiem Związku Misyjnego Kleru⁶¹. Nie zapominał o swoich moralnych zobowiązaniach względem Seminarium Duchownego. Przykładowo podczas kongregacji dekanalnej w dniu 6 września 1921 r. zadeklarował na rzecz tej instytucji kwotę 4.000 Mp⁶².

Współpraca proboszcza kamieńskiego z innymi kapłanami pracującymi w placówkach dekanatu sokołowskiego układała się poprawnie. Regularnie uczestniczył w kongregacjach dekanalnych, często zabierając w nich głos. Podczas posiedzenia w dniu 28 września 1922 r. w Sokołowie zaprezentował referat „Każdy kapłan ma się odznaczać duchem zaparcia”. Rok później, na kongregacji w dniu 25 września 1923 r., opracowany przez niego referat na temat przepisów *Kodeksu prawa kanonicznego* o dobrach doczesnych odczytał ks. Tomasz Pacuła. Podczas zebrania 2 września 1926 r. nakreślił z kolei temat „Małżeństwa z akatolikami i publicznymi grzesznikami (kan. 1060-1066, 1070, 71)”. Po roku, w dniu 5 września, wystąpił jako koreferent, gdy proboszcz w Wólce Niedźwiedzkiej ks. Ludwik Grabowski przemawiał na temat małżeństw mieszanych między katolikami różnych obrządków w świetle prawa kanonicznego i partykularnego. Podczas kongregacji w dniu 16 października 1934 r. w Stobiernej w dyskusji na temat propagowania udziału wiernych w rekolekcjach zamkniętych zaproponował, aby jako miejsce rekolekcji wykorzystać gmach Seminarium Nauczycielskiego w Rudniku. Skrytykował też ignorowanie przez władze świeckie praw i obowiązków wynikających z przepisów konkordatowych⁶³.

Starania kapłana na niwie duszpasterskiej i jego wielowymiarowa aktywność były pozytywnie oceniane przez władze diecezjalne. Wyrazem tego były liczne

s. 133, 135-137; Wykaz składek na cele religijne złożonych od 1 kwietnia 1912 do 31 marca 1913, KDP, 13 (1913), z. 4, s. 125, 128, 132; Wykaz składek za r. 1930, KDP, 31 (1931), z. 1, s. 29.

60. W sprawie Związku mszalnego, KDP, 26 (1926), z. 1, s. 52; Związek mszalny Diecezji przemyskiej, KDP, 33 (1933), z. 1, s. 8.

61. J. Balicki, *Ze Związku Misyjnego Kleru*, KDP, 24 (1924), z. 1-2, s. 25; tegoż, *Sprawy misyjne*, KDP, 24 (1924), z. 8-10, s. 115; tegoż, *Związek Misyjny Kleru*, KDP, 26 (1926), z. 10, s. 211.

62. AAPrz, sygn. TDS XXX/1, Protokół Kongregacji dekanalnej dekanatu Sokołowskiego odbytej w Nienadówce 6 września 1921.

63. AAPrz, sygn. TDS XXX/1, Sprawozdanie z Kongregacji dekanalnej odbytej 28 września 1922 w Sokołowie; AAPrz, sygn. TDS XXX/1, Protokół Kongregacji kapłanów dekanatu sokołowskiego, odbytej w dniu 25 września 1923 w Trzebosi; AAPrz, sygn. TDS XXX/1, Sprawozdanie z Kongregacji dekanalnej, odbytej w Medyni dnia 2 września 1926; AAPrz, sygn. TDS XXX/1, Sprawozdanie z Kongregacji dekanalnej odbytej w Górnicy dnia 5 września 1927; AAPrz, sygn. TDS XXX/1, Protokół Kongregacji dekanalnej dekanatu sokołowskiego odbytej dnia 16 paźdz. 1934 r. w Stobiernej.

wyróżnienia. W 1919 roku Ordynariat Książęco-Biskupi w Krakowie za zgodą Ordynariatu Biskupiego w Przemyślu przyznał mu kościelne odznaczenie *Expositorio Canonicali* z diecezji krakowskiej⁶⁴. W 1931 roku na podstawie dekretu L. 5509/31 otrzymał natomiast przywilej używania rakiety i mantoletu⁶⁵. O poważaniu, jakim kapłan cieszył się w środowisku duchownych, świadczył też fakt, że to właśnie jego Kuria Biskupia w Przemyślu wyznaczyła jako swego delegata w sprawie uposażenia organisty z parafii Górno⁶⁶.

Ks. Henryk Grębski duszpasterzował w Kamieniu aż do śmierci. Zmarł w dniu 2 listopada 1948 r.⁶⁷ Został pochowany w grobowcu na cmentarzu grzebalnym. Następcą zmarłego kapłana na tutejszym probostwie został ks. Stanisław Patryn, dotychczasowy proboszcz w Wólce Niedźwiedzkiej. Kapłan ten zarządzał kamieńską wspólnotą parafialną przez następne lata, aż do śmierci w 1974 roku⁶⁸.

Bibliografia

Archiwalia

Archiwum Archidiecezjalne w Przemyślu

Akta Personalne Kapłanów. Tabele Służbowe.

- Tabela służbowa ks. Michała Gądka.
- Tabela służbowa ks. Henryka Grębskiego.
- Tabela służbowa ks. Tomasza Pacuły.
- Tabela służbowa ks. Stanisława Patryna.
- Tabela służbowa ks. Adama Wojnarowskiego.

Teczka „Dekanat sokołowski” – 1, sygn. TDS XXX/1

- Protokół Kongregacji dekanalnej dekanatu sokołowskiego odbytej dnia 16 paźdz. 1934 r. w Stobiernej.

64. *Zmiany na stanowiskach i urzędach duchownych*, KDP, 19 (1919), z. 3-4, s. 79.

65. AAPrz, APK TS, Tabela służbowa ks. Henryka Grębskiego.

66. AAPrz, teczka: „Parafia Górno” – 1, sygn. TPS 69/1, Pismo ks. Kazimierza Smólskiego do Kurii Biskupiej w Przemyślu z 20 września 1940 r.; AAPrz, sygn. TPS 69/1, Pismo Kurii Biskupiej w Przemyślu do ks. Henryka Grębskiego z 24 września 1940 r.; AAPrz, sygn. TPS 69/1, Pismo Kurii Biskupiej w Przemyślu do ks. Kazimierza Smólskiego z 22 października 1940 r.; AAPrz, sygn. TPS 69/1, Pismo ks. Henryka Grębskiego do Kurii Biskupiej w Przemyślu z 17 października 1940 r.

67. AAPrz, APK TS, Tabela służbowa ks. Henryka Grębskiego; *Zmiany w diecezji*, KDP, 41 (1948), z. 11-12, s. 281; *Rocznik Diecezji Przemyskiej na rok 1952*, Przemyśl 1952, s. 173.

68. AAPrz, APK TS, Tabela służbowa ks. Stanisława Patryna.

- Protokół Kongregacji dekanalnej dekanatu Sokołowskiego odbytej w Nieładówce 6 września 1921.
- Protokół Kongregacji kapłanów dekanatu sokołowskiego, odbytej w dniu 25 września 1923 w Trzebosi.
- Sprawozdanie o stanie parafii [Kamień] w roku 1934.
- Sprawozdanie z Kongregacji dekanalnej odbytej 28 września 1922 w Sokołowie.
- Sprawozdanie z Kongregacji dekanalnej odbytej w Górnicy dnia 5 września 1927.
- Sprawozdanie z Kongregacji dekanalnej, odbytej w Medyni dnia 2 września 1926.
- Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej 1931.
- Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej odbytej w listopadzie 1933.
- Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej w r. 1932.
- Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej z r. 1930.
- Sprawozdanie z wizytacji dekanalnej odbytej w grudniu 1922.
- Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej odbytej w grudniu 1923.
- Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej odbytej w grudniu 1924.
- Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej odbytej w grudniu 1925.
- Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej odbytej w grudniu 1928 r.
- Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej parafii dekanatu Sokołowskiego za rok 1927.
- Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej za rok 1921 odbytej w dniach od 14 do 22 listopada.
- Sprawozdanie z wizytacji dziekańskiej za rok 1926.
- Wykaz ważnych dochodów i rozchodów probostwa w Kamieniu za rok 1932.
Teczka „Parafia Górno” – 1, sygn. TPS 69/1
- Pismo Kurii Biskupiej w Przemyślu do ks. Henryka Grębskiego z 24 września 1940 r.
- Pismo Kurii Biskupiej w Przemyślu do ks. Kazimierza Smólskiego z 22 października 1940 r.
- Pismo ks. Henryka Grębskiego do Kurii Biskupiej w Przemyślu z 17 października 1940 r.
- Pismo ks. Kazimierza Smólskiego do Kurii Biskupiej w Przemyślu z 20 września 1940 r.

Teczka „Parafia Kamień” – 1, sygn. TPS 105/1

- Pismo dziekana ks. Ludwika Bukały do Konsystorza Biskupiego w Przemyślu z 12 września 1921 r.
- Pismo ks. Henryka Grębskiego do Konsystorza Biskupiego w Przemyślu z 2 kwietnia 1921 r.

- Pismo Ordynariatu Biskupiego w Przemyślu do Jana Götz-Okocimskiego z 20 maja 1921 r.
- Pismo Ordynariatu Biskupiego w Przemyślu do Namiestnictwa z 28 lipca 1921 r.
- Pismo Starostwa w Nisku do ks. Henryka Grębskiego z 6 sierpnia 1921 r.
- Prezenta ks. Henryka Grębskiego na probostwo w Kamieniu z 7 lipca 1921 r.
- Sprawozdani roczne z parafii Kamień. 1927.
- Tabela kwalifikacyjna ks. Henryka Grębskiego.
- Wyznanie wiary ks. Henryka Grębskiego z 13 lipca 1921 r.

Archiwum Urzędu Gminy w Grębowie

Program opieki nad zabytkami Gminy Grębów.

Źródła drukowane

- Balicki J., *Sprawy misyjne*, KDP, 24 (1924), z. 8-10, s. 115.
- Balicki J., *Ze Związku Misyjnego Kleru*, KDP, 24 (1924), z. 1-2, s. 25-27.
- Balicki J., *Związek Misyjny Kleru*, KDP, 26 (1926), z. 10, s. 211-213.
- Barda F., *Mianowanie dekanalnych dyrektorów Różańca Żywego*, KDP, 33 (1933), z. 6-8, s. 250-252.
- Elenchus Cleri Dioeceseos rit. lat. Premisliensis iuxta statum de mense Aprili a. D. 1919*, Premisliae 1919.
- Elenchus Cleri Dioeceseos rit. lat. Premisliensis pro anno Domini 1921*, Premisliae MCMXXI.
- Elenchus pro anno Domini 1923*, Premisliae MCMXXIII.
- Elenchus pro anno Domini 1924*, Premisliae MCMXXIV.
- Prace pasterskie Ks. Biskupa Ordynariusza w Jaśle, Cieklinie, Starejwsi i Sanoku*, KDP, 4 (1904), z. 11, s. 379-384.
- Rocznik Diecezji Przemyskiej na rok 1952*, Przemyśl 1952.
- Schematismus universi venerabilis Cleri saecularis & regularis Dioecesis rit. lat. Premisliensis pro anno Domini 1883*, Premisliae 1882.
- Schematismus pro anno Domini 1893*, Premisliae 1892.
- Schematismus pro anno Domini 1909*, Premisliae 1908.
- Schematismus pro anno Domini 1910*, Premisliae 1909.
- Schematismus pro anno Domini 1911*, Premisliae 1910.
- Schematismus pro anno Domini 1912*, Premisliae 1911.
- Schematismus pro anno Domini 1913*, Premisliae 1912.
- Schematismus pro anno Domini 1914*, Premisliae 1913.
- Schematismus pro anno Domini 1917*, Premisliae 1916.
- Schematismus pro anno Domini 1925*, Premisliae MCMXXV.

- Schematismus pro anno Domini 1926, Premisliae MCMXXVI.*
Schematismus pro anno Domini 1927, Premisliae MCMXXVII.
Schematismus pro anno Domini 1928, Premisliae MCMXXVIII.
Schematismus pro anno Domini 1929, Premisliae MCMXXIX.
Schematismus pro anno Domini 1930, Premisliae MCMXXX.
Schematismus pro anno Domini 1931, Premisliae MCMXXXI.
Schematismus pro anno Domini 1932, Premisliae MCMXXXII.
Schematismus pro anno Domini 1933, Premisliae MCMXXXIII.
Schematismus pro anno Domini 1934, Premisliae MCMXXXIV.
Schematismus pro anno Domini 1935, Premisliae MCMXXXV.
Schematismus pro anno Domini 1937, Premisliae MCMXXXVII.
Schematyzm Diecezji Przemyskiej ob. łac. na rok 1938, Przemyśl 1938.
Sprawozdanie Dyrektora C. K. Wyższego Gimnazjum w Rzeszowie za rok szkolny 1895, Rzeszów 1895.
Sprawozdanie Dyrektora C. K. Wyższego Gimnazjum w Rzeszowie za rok szkolny 1896, Rzeszów 1896.
Sprawozdanie Dyrektora C. K. Wyższego Gimnazjum w Rzeszowie za rok szkolny 1897, Rzeszów 1897.
Sprawozdanie Dyrekcyi C. K. Wyższego Gimnazjum w Rzeszowie za rok szkolny 1903, Rzeszów 1903.
Sprawozdanie Dyrekcyi C. K. Wyższego Gimnazjum w Rzeszowie za rok szkolny 1904, Rzeszów 1904.
Sprawozdanie z działalności Związku katolicko-społecznego i połączonego z nim Bractwa N. M. P. Królowej Kor. Pol. w dyecezyi przemyskiej, KDP, 11 (1911), z. 7-8, s. 340-465.
Sprawozdanie z kursu Akcji Katolickiej dla Księży Instruktorów dekanalnych, odbytego w Przemyśle w dniach 27 i 28 września 1932 r., KDP, 32 (1932), z. 10-11, s. 306-321.
Sprawozdanie z pracy katolicko-społecznej w dyecezyi przemyskiej za czas od sierpnia r. 1911, t. j. od „Kongresu Maryańskiego”, urządzanego w Przemyśle, co czerwca r. 1914, KDP, 14 (1914), z. 6, s. 225-418.
Sprawozdanie z wizytacyi kanonicznej, której dokonał w tym roku J. E. ks. Biskup J. S. Pelczar w dekanacie rudnickim, KDP, 11 (1911), z. 9, s. 509-535.
W sprawie Związku mszalnego, KDP, 26 (1926), z. 1, s. 52-53.
Wykaz składek na cele religijne od 1 marca 1909 do 1 kwietnia 1910, KDP, 10 (1910), z. 4, s. 227-233.
Wykaz składek na cele religijne za czas od 1/4 1910 do 31/3 1912, KDP, 12 (1912), z. 4, s. 131-138.
Wykaz składek na cele religijne złożonych od 1 kwietnia 1912 do 31 marca 1913, KDP, 13 (1913), z. 4, s. 124-133.

Wykaz składek za r. 1930, KDP, 31 (1931), z. 1, s. 26-41.

Wyższe święcenia, KDP, 8 (1908), z. 3, s. 104-105.

Zmiany na stanowiskach i urzędach duchownych, KDP, 8 (1908), z. 7-8, s. 302-303; toż, KDP, 10 (1910), z. 7-8, s. 402-404; toż, KDP, 13 (1913), z. 7-8, s. 186-187; toż, KDP, 15 (1915), z. 3, s. 32-35; toż, KDP, 18 (1918), z. 12, s. 212-213; toż, KDP, 19 (1919), z. 8-12, s. 201-204; toż, KDP, 20 (1920), z. 2, s. 41-42; toż, KDP, 21 (1921), z. 7-9, s. 93-95; toż, KDP, 21 (1921), z. 1-3, s. 39-40; toż, KDP, 19 (1919), z. 3-4, s. 78-80.

Zmiany w diecezji, KDP, 41 (1948), z. 11-12, s. 280-281.

Związek mszalny Diecezji przemyskiej, KDP, 33 (1933), z. 1, s. 8-10.

Opracowania

Królikowski S., *Dzieje Cieklina i parafii cieklińskiej*, Bielsko-Biała 2015.

Macek Z., *Parafia Szebnie*, [b.m.] 2002.

Ochendusko T., *Spis absolwentów 1790-2008*, w: *Księga Jubileuszowa Liceum Konarskiego w Rzeszowie 1658-2008*, red. J. Świeboda, Rzeszów 2008, s. 411-734.

Sarna W., *Opis powiatu jasielskiego*, Jasło 1908.

Story M., *Parafia Kamień koło Rudnika nad Sanem w latach 1907-1939 na tle jej wieloetnicznego i religijno-kulturowego środowiska*, Rzeszów 2020, praca doktorska.

Walicki B., *Dzieje Banku Spółdzielczego w Sokołowie Małopolskim 1905-2005*, Sokołów Małopolski 2005.

Prasa

Imieniny Naczelnika Państwa, „Nowości Ilustrowane”, 16 (1919), nr 13, s. 11.

Streszczenie

Ks. Henryk Grębski urodził się 2 sierpnia 1882 r. w Majdanie. Był absolwentem Gimnazjum w Rzeszowie. Przygotowanie do kapłaństwa odbył w Seminarium Duchownym w Przemyślu. Sakrament święceń przyjął 21 czerwca 1908 r. Pracował jako wikariusz w Cieklinie (1908-1910), Szebniach (1910-1913) i Jeżowem (1913-1914). Był kapelanem armii austriackiej (1914-1918) i Wojska Polskiego (1918-1919), a później wikariuszem w Grębowie (1920-1921). W roku 1921 został zamianowany proboszczem parafii w Kamieniu. Prócz zwykłej pracy duszpa-

sterskiej zajął się doposażeniem kościoła. Angażował w działalność społeczną. Zmarł 2 listopada 1948 r.

Słowa kluczowe: diecezja przemyska, duchowieństwo, ks. Henryk Grębski, Kamień.

REV. HENRYK GRĘBSKI (1882-1948)

Summary

Rev. Henryk Grębski was born on the 2nd of August, 1882 in Majdan. He was a graduate of Gymnasium in Rzeszów. He finished the formation of priesthood in Seminary in Przemyśl. He got the priestly orders on 21st of June, 1908. Then he worked as a vicar in Cieklin (1908-1910), Szebnie (1910-1913) and Jeżowe (1913-1914). He was a chaplain in the Austrian army (1914-1918) and the Polish army (1918-1919), later a vicar in Grębów (1920-1921). In the year of 1921 he became a parish priest in Kamień. Apart from his ordinary priestly work, he also took care of retrofitting a church. He was involved in social activities. Rev. Henryk Grębski died on the 2nd of November, 1948.

Key words: Diocese of Przemyśl, priesthood, Rev. Henryk Grębski, Kamień.